www.svoboda-news.com

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ — РІК XXXI. — Число 180. — Джерзи Сити, Н. Дж., пятниця, 3. серпня, 1923.

VOL. XXXI. — No. 180. — Jersey City, N. J., Friday, August 3, 1923. — THREE CENTS

ПРЕЗИДЕНТ ГАРДИНГ ПРИХОДИТЬ ДО ЗДОРОВЛЯ

СЕН ФРЕНСИСКО, Кал., 2. серпня. — Здоровлє президента Гардинга постійно поправляється.

Він нині чувся так значно ліпше, що піддавав гадку, чи не міг би виїхати відсі вже в сю неділю до Вашингтону. Лікарі на се не згодились, але се вказує, що президент вже чується доволі на силах.

Головний лікар президента генерал Соєр заявив, що він вірить, що кріза вже минула і тепер вже нема небезпеки для життя президента.

Його температура вже нормальна і цілий організм поволі позбувається поражень недуги. Подужанє буде повільне. Лікарі кажуть, що президент буде довший час реконвалесцентом (подужуючим).

Президент нині жартував з лікарями і читав газети.

Весь день був неспокійний, але зате вночі добре спав. Від часу до часу приймає легеньку поживу.

НЕВИГОЛОШЕНА ПРОМОВА ГАРДИНГА

СЕН ФРЕНСИСКО, Кал., 1. серпня. — Президент Гардинг подав до прилюдного проголошення промову, яку мав тут вчера виголосити.

Се довга промова, в якій він обговорює заграничні справи і становище Америки у міжнародній політиці.

Він заявляється проти участи Америки в европейській Лізі Народів, але каже, що обовязком Америки є працювати і помогти для справи всесвітнього мира і тому він бажав би собі, щоб Америка брала участь у світовому суді в Газі.

Вкінці він вичислює успіхи своєї адміністрації в заграничній політиці, між якими найважнійші такі:

Мир з Німеччиною й Австрією.

Умова з Англією про сплату довгу.

Принятте засади про отверту браму на острові Яп і в других мандатових країнах.

Принятте постанов вашингтонської розоружної конференції.

Розвязанне англійсько-японського союза.

ВЕЛИКИЙ ТРАМВАЄВИЙ СТРАЙК В НЮ ДЖЕРЗИ

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. Дж., 2. серпня. — Страйк на стрітках в північній части Ню Джерзи, які є власностю компанії Паблик Сервис оф Ню Джерзи, обхопив усі її лінії у всіх 147 містах і місточках, які обіймає її трамваєва сіть.

Загалом страйкує 6,300 трамваєвих робітників.

Вони домагаються підвишки платень о 30%, 6-дневного тижня праці і ліпших умовин праці.

Компанія видно не спішиться приняти умови робітників, бо звеліла порозбирати всі прилади до їзди на возах і поскладати до магазинів.

Публика не дуже терпить через страйк. Трамваї Паблик Сервис перевозили денно 1,500,000 осіб, які тепер переважно їздять басами (омнібусами), котрих галузь в північній части стейту Ню Джерзи від 5 літ сильно розвинулась і підкопала доходи компанії Паблик Сервис.

В Джерзи Сити і в Нюарку тепер курсує по 600 омнібусів.

Якби страйк на трамваях потягнувся довший час, то компанії, що мають омнібуси, мали би несподіваний заробок з перевозу великої части публики, яку перевозили трамваї компанії Паблик Сервис.

МІСТО НЮАРК ГРОЗИТЬ, ЩО РОЗБЕРЕ ШЛЯХИ ТРАМВАЇВ ПАБЛИК СЕРВИС

НЮАРК, Н. Дж., 2. серпня. — Директор улиць і направ міста Нюарку, Томас Л. Рейманд, повідомив письменно президента Паблик Сервис Рейлвей Компені, Томаса Н. МекКартера, що коли компанія не зробить серіозних заходів, щоби полагодити трамваєвий страйк, так він вважати-ме, що вони покинула свій привілей, який має в Нюарку на трамваєві шляхи улицями, і приступить до розібрання тих шляхів.

ДО НЮЙОРСЬКОЇ ПРИСТАНІ ПРИБУЛО 12,000 НОВИХ ЕМІГРАНТІВ З ЕВРОПИ

НЮ ЙОРК, Н. Л., 1. серпня. — Нині вночі приїхало до нюйорської пристані 18 пароплавів, які хотять висадити на американський беріг 12,000 нових еміґрантів з Европи, які можуть бути допущені на основі призначеної скількости нових іміґрантів на серпень сього року.

ОСТЕРІГАЄ ДЕМОКРАТІВ ПЕРЕД ЗАГРАНИЧНОЮ ПОЛІТИКОЮ

ВАШИНГТОН, Д. К., 2. серпня. — Демократичний лідер в сенаті, сенатор Велш, остерігає демократів, щоби покинули справи заграничної політики у виборчій кампанії в 1924 році, а занялись домашньою американською політикою, бо інакше знову програють кампанію.

ЗБІР БАВОВНИ В АМЕРИЦІ

ВАШИНГТОН, Д. К., 2. серпня. — Американське міністерство хліборобства оголошує на основі звідомлень з 25-ого липня с. р., що сього року збір бавовни (катон) в Злучених Державах буде представляти тільки дві третини нормального збору.

Загалом заповідають збір 11 мілиона пуків (бейлз) бавовни.

СТРАЙКАРІ ВЖИВАЮТЬ БОМБ У БОРОТЬБІ

СИДНІ, Нова Скошія, Канада, 30. липня. — В заводах Бритиш Емпайр Стіл Корпорейшен, де робітники страйкують, висаджено бомбами рури, що провадять до заводів.

Через те спинено всю роботу в заводах.

СПАДЩИНА КАРУЗА.

Про величину спадщини Каруза і про його тестамент часописи подавали богато при думаних вістей. Тепер подають італійські часописи, що, після точних обчислень, мав Карузо мауно в Америці й Італії. В Америці оцінюють на яких 50 мілионів лірів. Сюди, м. и., належить дорогоцінна збірка бронзів з часів ренесансу, смавних і процелянових мистецьких виробів, збірка почтових марок, яку англійські знатоки оцінюють на 40,000 фунтів стерлінгів. Самі тантієми, що їх спадкомці Каруза одержують від фонографічних фабрик, яким Карузо співав для плят, виносять річно пів мілиона долярів. Маленькій Гльорії Карузо, його внучці, відтрати щодня спів Каруза з грамофону, щоби запамятала собі голос свого дідуся на все життя.

ЗАРОБІТНА ПЛАТНЯ В РОСІЇ

Безсилість совітського ураку особливо яскраво виявляється в питанні заробітньої платні. Запідозрювати щирість бажань керуючих совітських кол збільшити заробітну платню не доводиться. А між тим й в сій области результати большевицького панування дають мінус. В статті Рабіновича, уміщеній в совітській „Економ. Жизни" знаходимо відносно цього такі цікаві дані. Заробітна платня складає в середньому 50 % довоєнної оплати. Не тільки рівень платні дуже низький, але й самий спосіб її розподілу між робітниками є дуже недоцільний з погляду розвитку продукційности праці. Зріст заробітної платні в легкій індустрії, який продовжується — говориться в статті в більшости не звязаний з переглядом норм вирбки, а через те з погляду продукційности нема відповідности між зростом заробітної платні й зростом продукційности праці.

МАЛЬОВАНИЙ МІНІСТЕР.

Причину дальшого спадку ходить до 200,000!) пояснюють собі загально тим, що недавно іменований міністер польського скарбу Лінде в відносности тільки „мальованим міністром", за якого пічима кермує міністерством директор земського банку у Львові, сенатор Адам. Втаємничені впевняють, що ніхто з вшехполяків не хотів приняти теки міністра фінансів з боязни перед відповідальностю за катастрофу, якої ніяка сила спинити не може.

ПІЛСУДСЬКИЙ ПРО ПОЛЬСЬКИХ МІНІСТРІВ.

Двобій Пілсудського з Шептицьким невідбувся. Про причини двобою доносить польська преса нові подробиці, з яких виявляється, що генерал Шептицький, який брав участь в засіданню польської воєнної ради, почув себе обидженим словами Пілсудського, який висловився про нього так:

„Ви, пані генерал Шептицький, є політичною... к...."

Про цілий польський кабінет Пілсудський сказав, що він „той уряд має в с...!"

Вшехпольська преса додає від себе, що „в той спосіб попрощався з Польщею перший маршал, і бувший начальник держави Пілсудський"

З ЖИТТЯ НАШОЇ ЕМІГРАЦІЇ.

З ініціятиви українського Тов-а Ліги націй в Букарешті засновано співоче товариство „Дума". Мета товариства плекання музики серед іміґрації в Румунії і допомога для неї. В найблищому часі будуть улаштовані українські концерти в Букарешті, Плоештах і Журжі. Провідником Тов-а вибрано композитора М. Бойченка.

СТАН ОБЛОГИ В ТЕРЕБОВЕЛЬЩИНІ.

В Теребовельському повіті оголошено стан облоги. Помимо пильної роботи в полях, перед жнивами, не вільно виходити з домів перед 5 год. рано і по 7. год. вечером. Причиною цего є факт, що в лісах тамошнього повіту появилися „українські бандити" як голосить поліція. Ходять чутки, що ще нові ватаги з поза Збруча.

З ТЕАТРАЛЬНОГО ЖИТТЯ.

На днях у Берліні вийшов цикль почтових листівок із портретами визначних артистів українських театрів. У першій серії появились такі світлини: Микола Садовський із своїм театром в Ужгороді; Микола Садовський з Василем Авраменком. Театр львівської „Просвіти" М. Орла Степника; Анна Борисоглібська; М. Морська; Олена Голіцинська; Софія Стадникова; Лесь Курбас; М. Круцельницький. М. Бенцаль; Андрій Гаєк; Бандурист Щербина. Портрети виконані артистично, на гарному картоні.

УРОЖАЙ НА УКРАЇНІ.

Роста повідомляє, що урожай на Україні має бути висше середнього. Цілий врожай має виносити 131½ міл. тон. З яких для вивозу закордон лишиться міліон тон. Урожай буде красшим від торічного, не тільки через те, що стан засівів кращий, але також наслідком розширення посівної площі, яка зросла, рівнаючи з минулим роком, на 600 тисяч десятин.

ПОДАТОК ВІД ВАГИ ТІЛА.

Одно місто в Швеції завело у себе комунальний податок від ваги людського тіла, коли перевисшає 60 кг. У розпорядку сказано, що податок цей заведено для добра людства, щоби людей приневолити жити гиґієнічно, протиґітальства цих верств суспільности, який фінансові засоби позволяють вести бездільне життя. Порядок є прогресивний. Аж до 100 кг. скаче процентова стопа від пять до пять кг. Від сто кг. у гору вже кожен кг. уважається надвижкою. До цього іще додатки із податку.

СКІЛЬКИ ДЕ МЕШКАЄ ЖИДІВ?

Згідно з найновійшою статистикою число Жидів у всіх частях світа виносить загалом 15,750,000 душ. В Европі є їх 11,500,000, в Америці 3,500,000, Африці 530,000, Азії 330,000, Австралії 19,000. Найгустіще заселюють Жиди Польщу і Росію. В Польщі є їх 4,000,000, в Росії і на Україні 3,100,00, в Румунії 1,000,000, в Зединених Державах Півн. Америки 3,300,000, в Німеччині 500,000, на Мадярщині 500,000. В Падестині на 757,000 населення є лише 84,000 Жидів.

ДРУГИЙ ЛЬОНДОН ПІД ЗЕМЛЕЮ.

Один льондонський інжінер виготовив новий плян усунення мешканевої кризи. Згідно з тим пльном мається розпочати будову нового Льондону — під землею. Автор проекту впевняє, що будова міста під землею не справить великих труднощів і що підземельні помешкання будуть навіть вигіднійші, як над землею, а іменно в зимі буде там тепліше. Під землею будуть побудовані улиці, трамваї електричне освітлення, зелізниці, театри і т. д.

НОВІ СТРАЙКИ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

В тартаках у Стрию і Тюрі вибух страйк.

СВОБОДА

ЯК ПРОСВІТНИЙ ЧИННИК МЕЖИ УКРАЇНЦЯМИ В АМЕРИЦІ

Український загал, що приїхав до Америки з Европи, не привик читати. Такі були обставини в старому краю.

Америка однак — що иншого. Тут кождий читає: дома, на улиці, в стріткарі, у фабриці. Українець мусить отже приноровитись до тих відносин і собі щось читати. Инакше всі будуть уважати його за півдикого чоловіка.

Тяжко йому однак з англійською мовою. Тому його рідна газета „Свобода" заступить йому сю недостачу. В своїй рідній мові може вичитати Українець все те, що инший читає в англійських газетах.

„СВОБОДА" Є ДНЕВНИКОМ, ТОМУ ПОМІЩУЄ ВСІ ВАЖНІЙШІ НОВИНКИ З ЦІЛОГО СВІТА. ВОНА ОТЖЕ МОЖЕ ДАТИ УКРАЇНСЬКОМУ ЧИТАЧЕВИ ВСЕ ТЕ, ЩО МАЮТЬ ГАЗЕТИ НИСАНІ ЧУЖОЮ МОВОЮ.

КОЖДИЙ УКРАЇНЕЦЬ ОТЖЕ МАЄ ІНТЕРЕС КУПУВАТИ „СВОБОДУ".

На рік $7.00
На пів року $3.75
На три місяці ..... $ 2.00

В Джерзи Сити і заграницею:

На рік $10.00
На пів року $5.00
На три місяці ..... $ 2.75

Ніхто не може нарікати, що „Свобода" дорога, бо передплата виносить:

Гроші посилати чеками або моні-ордерами:

„SVOBODA", 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ПЕРЕД НОВОЮ САМОСТІЙНОЮ ЗАГРАНИЧНОЮ ПОЛІТИКОЮ

ЛОНДОН, 1. серпня. — Британський міністерський кабінет зачав нині рано свою сесію з виглядами, що його наради можуть перемінитись у найважнійшу конференцію від початку світової війни.

Нині і завтра кабінет буде радити над способами, як уложити нову політику Великої Британії у відношенню до німецьких „воєнних відшкодовань" для алянтів.

Міністри будуть обговорювати сю справу безупинно, а завтра вечером премієр Стенлі Болдвин представить дотеперішній стан переговорів у справі Рурщини і „воєнних відшкодовань" палаті громад.

Британське правительство тепер у вельми трудному становищі. Воно хотіло би з одної сторони навязати безпосередні переговори у справі „воєнних відшкодовань" з Німеччиною, а з другої сторони удержати й надалі добрі зносини з Францією і з Бельгією. Тепер ходить о се, як справно вийти з тої трудної ситуації.

Премієр Болдвин заявив нині, що він гадає, що годі буде впору оголосити документи про заграничні відносини для завтрішньої дебати над німецькими „воєнними відшкодованнями". Він сказав, що французьку і бельгійську ноту щайно одержав і мусів би одержати дозвіл від сих інтересованих правительств, поки міг би подати обі сі ноти до прилюдного відома. Якщо він впору не одержить дозволу від Франції і Бельгії на публікацію їх нот, так він, як кажуть в тутешніх поінформованих кругах, передасть палаті громад тільки устно зміст обох нот.

Се, кажуть, вказує, що британське правительство вже стратило цілком віру у вартість продовжування переговорів з Францією, та що воно мусить рішитись ступити тепер на новий шлях самостійної заграничної політики.

Про усю суть тої нової політики має рішити міністерський кабінет на нинішній і завтрішній своїй конференції. Сьогодня тільки вгадують, що він рішить, або правительство Великої Британії сейчас зачало переговори з Німеччиною задля заключення окремого британсько-німецького договору."

Кажуть, що британський міністер заграничних справ лорд Корзон передав кабінетови довірочні відомости про теперішнє внутрішнє становище Німеччини, які він одержав від німецького амбасадора в Лондоні д-ра Штамера.

Сі інформації, кажуть, теж причинились до того, що британський кабінет хоче прискорити справу без посередніх переговорів з Німеччиною.

ФРАНЦУЗИ СУДЯТЬ НІМЦІВ НА НІМЕЦЬКІЙ ЗЕМЛІ

ПАРИЖ, 1. серпня. — Французький воєнний суд в Рурщині засудив знову двох Німців на смерть, двох на досмертну вязницю і тяжкі роботи, одного на 5 літ вязниці і одного на 3 роки тюрми.

Засуджено їх за опір окупаційній владі.

СТРАЙК В ГАМБУРГУ

ГАМБУРГ, Німеччина, 1. серпня. — Пристаневі робітники в Гамбурґу виступили вчера до страйку ізза спору за висоту платень.

ВІДЕНЦІ ВИБИРАЮТЬСЯ ЖИТИ ДО БЕРЛІНА

БЕРЛІН, 1. серпня. — Ізза небувалого спаду німецької марки вона нині далеко инше австрійської корони. Через те життє в Німеччині дешевше аніж в Австрії і Відені гурмою сунуть жити до Берліна.

У Відні під німецьким консулятом стоять довгі ряди осіб, котрі ждуть як день так ніч на потвердженнє пашпортів для переїзду границі.

ФАШИСТИ ДАЛІ ЗА МУССОЛІНІМ

РИМ, 1. серпня. — Національна рада фашістів приняла резолюції, в яких говориться про вислід наради у Венецькій Палаті.

В резолюціях сказано, організація (фашістська), яка виросла серед розладних відносин в Італії, тепер виявила здатність до керування державою.

Сотки тисяч „чорносорочників" (фашістів) тепер творять сильну і непоборну армію, яка все готова стати до оборони конституційного правительства.

Резолюції кінчаться признанням для Муссолінія, котрий показався певним і постійним провідником, і до котрого фашісти мають неодмінне довіре.

ІТАЛІЯ ЗАБОРОНЯЄ ЗИТІ ПРОДАТИ ДІЯМАНТ

РИМ, 1. серпня. — Італійське правительство остерігло бувшу австрійську цісареву Зиту, що як вона продасть славний Флорентійський діямент, як вона хотіла зробити ізза фінансових клопотів, а які тепер попала, то ся продаж не буде важна, з огляду, що сей камінь є власностю Італії.

Воно пригадує, що сього діямента, який важить 139½ карата, зажадала Італія від Габсбурґів на основі версайського мирового договору.

Покійний бувший австрійський цісар Карль узяв був сей діямант зі собою, коли втікав з Австрії, а відтак заставив його в одному банку у Швайцарії.

Крім того італійське правительство повідомляє Зиту, що воно хоче зберігти в цілости свої права до рукописів в бібліотеці Моденській і до інших предметів, які належать до корони Тустанської, а які вислано до Відня у 18-ому столітю.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
(Three cents the copy.)

One year	$ 7.00
Six months	$ 3.75
Three months	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.	
One year	$10.00
Six months	$ 5.00
Three months	$ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА.
Поєдинче число три центи.

На рік	$ 7.00
На пів року	$ 3.75
На три місяці	$ 2.00
В Джерзи Сіті і заграницею.	
На рік	$10.00
На пів року	$ 5.00
На три місяці	$ 2.75

За зміну адреси нужно кидатися 10 центів.
Телефон „Свобода" 582 Montgomery, Год. У. Н. Союзу 1899 Montgomery.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише за т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Ще трохи московської українізації для України...

Московські большевицькі газети доносять про дві нові події з поля „українізації", яку переводить теперішня московська окупація на Україні.

Перша така:

Большевицька влада на Україні (зложена з Москалів і змосковщених Жидів) СКИНУЛА дня 1-ого мая с. р. ВЕЛИКИЙ ЗЕЛЕЗНИЙ ХРЕСТ З МОГИЛИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА в Каневі над Дніпром.

Остталась тільки сумна могила.

Той хрест УКРАЇНСЬКИЙ НАРІД здвигнув свому пророкови і мученикови в найтяжші царські часи.

Сей хрест не тільки нагадував, що Шевченко християнин і український нарід се християни, які щороку ішли молитись на його могилу. Він теж нагадував, що Шевченко ціле житє ніс тяжкий хрест і сей хрест поставлено на українській Голгофті. Та українська Голгофта вказувала теж, що й Україна як її найбільший син, несе хрест, та що вона воскресне як воскрес Спаситель і як воскрес Шевченко в душі і серці свого народу.

Хрест на могилі Шевченка мав значіннє релігійне, символічне, а також і велике значіннє історичне. Він був памятником найтяжших хвиль України за останні десятки літ. Кождий інч того хреста мав велику памяткову вартість для українського народу.

Аж тут приходять московсько-жидівські комісари із сокирами і топорами; валять його на землю і вивозять, певно на знищенне.

Хрест на могилі Шевченка се.. обида для Шевченка, кажуть московсько-жидівські комісари і валять його сокирами і топорами.

Аби якось направити прикре враженнє, в два місяці опісля, дня 1-ого липня с. р., поставили большевицькі комісари на могилі Шевченка нову залізну підставу, а на ній погруде Шевченка.

Обиду зробив, на думку московсько-жидівських комісарів, український нарід, що поставив хрест на могилі Шевченка, бо „хрест — казали — се памятник для простих християн", і ту обиду вони „направили" поставленнем Шевченкового погрудя замісць хреста.

Отак московсько-жидівські комісарики учать український нарід, як він має ставити могилу свому найбільшому синови і пророкови...

На Україні є місце на тисячі памятників для Шевченка. Замісць памятників Марксови і Лібкнехтови в Києві, Одесі, Полтаві і других містах України можнаб поставити памятники найбільшому синови України. Таксамо можна поставити в тисячах других місцевостий на Україні. А на могилі Шевченка треба було поставити сей великий чугунний хрест, який передавав перший раз поколінню недавня сумна історія України і який мілїони її синів і дочок тямлять, бо бачили його на могилі, або тільки на малюнку. А тепер він тільки остався на малюнку, без відома і волі українського народу, тільки на приказ дурників-комісариків.

Отсе один плід комісарської „українізації" України.

Недавно ті комісарики показали українському народови і другий плід своєї „українізації".

ВЦИК (всеросійський центральний исполнительний комітет) яко теперішня влада „русской федерації", оголосив, що ХАРКІВ СЕ ПОСТИЙНА СТОЛИЦЯ УКРАЇНИ.

Знова московсько-жидівські дурники-комісарики хотять сказати українському народови: Забудь свою історію; забудь гордість України — золотоверхий Київ над Дніпром; забудь матір городів України; забудь серце України; забудь минувшину; її для тебе нема! Жий лиш нашою комісарською теперішностю! Історія для тебе нічим, ми тобі дамо історію! Столицею твого краю не буде старинний престольний город Київ, але Харків, близко московської границі, куди ми можемо легко післати московське військо, і відки легко можемо... втікти!

Такою не читаються українському народу, чи він хоче виректись Києва яко столиці, а проголосити столицею Харків, але самі „обдаровують" його тою благодатю.

Отже ясна річ, що ті комісари мають видну мету: ЗНИЩИТИ ВСЕ, ЩО НАГАДУЄ ІСТОРІЮ УКРАЇНИ; вирвати їй душу і зробити її слугою Московщини (в якій власне нову столицю Петроград скасували, а привернули стару історичну столицю Москву, якій підчинили всі нападені краї).

Отсе ціль так званої большевицької „українізації".

„Українізатором" України є цензор над творами Шевченка і навіть над його могилою.

Не хотять „українізації" оставити українському народови, а самі її переводять по свому.

Але вона так довго буде, як довго буде Харків ПОСТИЙНОЮ столицею України.

ПОСИЛАЙТЕ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД УКРАЇНСЬКИМ ГАЗЕТАМ В ХОЛМЩИНІ І НА ВОЛИНІ!

ОСКВЕРНЕНЄ ШЕВЧЕНКОВОЇ МОГИЛИ.

НЕЧУВАНИЙ АКТ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ВАНДАЛІЗМУ. — З МОГИЛИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА ЗНЯТО ІСТОРИЧНОГО ХРЕСТА И НА ЙОГО МІСЦІ ПОСТАВЛЕНО ЯКИЙСЬ ПАМЯТНИК.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи")

Не швидко доходять до зовнішнього світу відомости про те, що діється „на нашій славній Україні, на нашій — не своїй землі". Та коли часом яка вістка „з того боку" й доходить, то здебільшого хочеться сказати: бодай краще не доходила-б!...

Оттаке доводиться сказати й про ту страшну новину, яка щойно дісталась сюди з України. Влада московських окупантів, у своїм руйнуючім поході проти всього святого й цінного для українського народу, занесла свою блюзнірську руку й на найвищу українську національну святощ: на Шевченкову могилу.

Перший акт цеї вандалічної дії відбувся ще дня 1. травня сього року. У той день з могили нашого найбільшого національного поета знято історичного хреста, поставленого ще в 1885 році.

Який Українець не знав того хреста? Хто його не бачив на власні очі, той знав його з книжок про Шевченка та з фотографій Шевченкової могили. І чи був то віруючий чи невіруючий, чи мав для нього хрест самостійне значіннє чи ні, — коли то тільки був Українець, то цей хрест був йому дорогий і любий, як символ великих страждань і великої віри українського генія, як памятка, нерозривно звязана з місцем останнього упокоєння страдника-поета.

Високий на три, сажні, строгий і простий у своїх лініях, здалека видний у цілій околиці, відлитий і поставлений коштом і заходом самого українського громадянства, — цей хрест став органічною частиною Шевченкового культа. Скинути його, сховати його в якімнебудь совітськім магазині, де сховано скинуті фігури московських царів, перетопити його на метал, ба навіть передати його до музею — це все є в однаковій мірі тяжким ударом не українській національній гідности, ударом по самому культови Шевченка.

Для чого большевики це зробили?

Вони кажуть, що хрест на Шевченковій могилі було поставлено з необхідности, а не з доброї волі. Українське громадянство хотіло поставити на могилі памятник, але цар не дав на це дозволу, сказавши:

— На могилі мужика повинен стояти хрест...

Може, це так і було. Але за тих 38 років, що хрест стояв, він встиг прирости до українського національного серця, встиг зробитись святим і коштовним. Його освятила давність, його освятили погляди мілїонів Українців, що зверталися на нього з подякою, вірою, пошаною та любовю.

Очевидно, що якраз через це хрест на Шевченковій могилі муляв червоним катам очі. Він належав до найперших українських національних святощів — і вже тому його треба було скинути. Він кликав, будив, давав розраду й надію мілїонам стомлених і окривавлених українських сердець — і вже за це одне його не можна було стерпіти.

І його перед двома місяцями знято, а дня 1. липня на його місці поставлено Шевченкове погрудде. Як те погрудде виглядає — цього не знаємо. І тутешній кореспонденції з Київа („Накануне", 13. липня) тільки сказано:

„На важкім і кріпкім, як воля поета, постаменті з чавуна — погрудде великого"... й т. д.

Хто робив погрудде, яке воно — про це ні слова.

Але ми знаємо з инших прикладів, як виглядає большевицьке мистецтво, зокрема — большевицькі монументи.

Он вони поставили в Київі перед міською думою на місці скинутого памятника Столипінови — памятник свому „батькови" К. Марксови. Вийшла така гидота, що большевики, які приїздять з чужих міст, тільки лаються й сміються... Коли отже для свого рідного батька й найбільшого „святого" українські большевики не спромогались на щось путнє, то на що вони спроможуться для чужого їм по крови й духу Шевченка?

Маємо ще й другий приклад: памятник Шевченкови в Москві, та Трубнім майдані. Зроблений неохайно й нездарно, він більше нагадує недостойну карикатуру на Шевченка, ніж памятник великому поетови.

Та як би не виглядав новий памятник на Шевченковій могилі, самий факт доторкнення брудних і кривавих большевицьких рук до цього найсвятійшого українського місця є вже образою для українського національного почуття, є оскверненнем могили поета-пророка. Старий царський уряд всетаки був більш делікатним і тактовним. Він замучив Шевченка, він мучив український нарід, але не залазив брудними руками в народню душу, не знущався над народними почуваннями, не ховався за лицемірний піетизм, щоб опаскудити в очах народу останнє невеличке місце, де він міг плакати, молитись, надіятись і вірити...

Новітні самодержці не знають ні страху, ні сорому. Крок за кроком вони добираються до матеріяльних і духових скарбів України, а нині від тої руйнуючої люті не вратувалась і свята Шевченкова могила. Не думав певно Батько Тарас, що на нім самім справдяться його власні слова: „Степи мої запродані — Жидові, Німоті; — Сини мої на чужині, — На чужій роботі; — Дніпро, брат мій, вирвався, — Мене покидає, — І могили мої милі — Москаль розриває" („Розрита могила")...

Але видно, міра українського терпіння ще не сповнилась. Український нарід мусів ще дожити й до такої ганьби, щоб чужі наїздники й свої перевертні осквернили одинокі досі неоскверненне його місце—Шевченкову могилу.

Оттакі то вісти часом доходять звідти, де колись була „наша славна Україна", а нині стала „наша — не своя земля".

Бодай би краще не доходили!

Берлін, 14. липня. **Радянин.**

МАТВІЙ КОСТИШИН.

В ТИХИЙ СПОМИН ПОЛЯГШИМ БОРЦЯМ ЗА ВОЛЮ.

В чистому полі, при битій дорозі,
Маленький горбочок спокійно стоїть.
Зелена травичка поросла довкруги,
Від вітру буйного стиха шелестить.

Мов до сну колише приспати героя
Що за Україну житє пострадав
Трупом поляг в поли, при битій дорозі,
Цвитучі дні щастя на жертву віддав.

Ворон випив очи; остались кости —
Світили до сонця, як дощ сполокав;
Аж друг позбирав їх і вигребав яму
Тай геройські кости у ній поскладав.

Попращав сердегу, зітхнув тяжко важко
Обтер рясні сльози і пігнав ся в бій
Не зробив могили ні хреста святого
Лиш малий горбочок остався сумний.

Ворон не насипле на ньому могили,
Батечко і нелька не зна, де лежить,
Він же промоха в тяжкім болю й муках
Заснув... І спокійним солодким сном спить.

Хоч заснув герой наш його дух блукає,
Як лиш повний місяць викотись з'за хмар
Виходить з могили, кружить кругом неї
Пугач перекличесь: лячно наче чар.

Відтак в степ широкий лине, де козацтво
Збірається на раду, де гомонів дзвін
Доки не заспівають півні пісню тричі
Тоді до могили вертається він.

Потужить, поплаче, з тим і на спочинок
Кладесь... Та козацьку раду він снує.
Що славні Гетьмани — долю України
Ворожуть, що вскорі воля віджиє.

Як народ здвигнеся, до борби повстане
Україні волю виборе він сам
Ярма поскидає, кайдани розірве
На вільній землици стане собі пан.

Спить борець спокійно: А малий горбочок
Неначе в задумі сумний не всміхнесь
Хто іде поглянє, стрепенесь, пристане,
А трава зелена гнесь до долу гнесь.

Вітрець ю колише щоб все шепотіла
До сну приспіляла, щоб борець спочив.
Пугач в темнім лузі мов припоминає.
Що борець за волю життя положив...

. . . . . .

Сонце підбилось гень — гень на небо
Пітички щебечуть, дзвін гомонить
Старенький батько сидить на приспі
Зітхає важко, плаче і тужить.

Заляли сльози, себе питає
Уста шепочуть: Боже... де мій син...?
Недокінчив він забилося серце
І повалився з приспи попід тин.

Піду!... шука... ти... там його най... ду...
А де?... старець вже не докінчив
Отворив очи, здрігнулися губи...
Як вийшла матн. батько вже не жив.

Вінніпег, Ман., Канада, 30. липня, 1920 р.

Назва „український" заборонена в українських школах під Польщею.

(Від власного кореспондента).

В польських плянах на винищення українського народу на українських землях, поневолених Польщею, велике значіння має боротьба також проти самої НАЗВИ українського народу.

УКРАЇНА, УКРАЇНЕЦЬ, УКРАЇНСЬКИЙ — стали назвами, які обнимають ЦІЛІСТЬ українського народу і дають йому національне імя.

Проти сих назв бореться Польща, яка хоче вбити в українськім народі почуття національної єдности, розбити його на ряд дрібних відломків.

На схід від рижської лінії назви УКРАЇНА, УКРАЇНЕЦЬ, УКРАЇНСЬКИЙ здобули собі НАЦІОНАЛЬНО-ДЕРЖАВНЕ значіння, чого висловом є назва: УКРАЇНСЬКА СОЦІЯЛІСТИЧНА РАДЯНСЬКА РЕПУБЛИКА. Якби не ставилася Московщина до України, а назва УКРАЇНА здобула собі таке саме право, як усі инші національно-державні назви.

І коли український нарід, поневолений Польщею, уживає назв УКРАЇНА, УКРАЇНЕЦЬ, УКРАЇНСЬКИЙ, — то він сим маніфестує національну єдність усіх українських земель, всего українського народу.

Тому Польща підняла боротьбу проти національної назви українського народу, щоби стерти з лиця землі сей вислів національної єдности всіх українських земель і українського народу.

Першим висловом сеї боротьби був розпорядок президії кураторії львівського шкільного округа з 23. марта 1923, звернений до дирекцій державних і приватних середніх шкіл з українською викладовою мовою. Сим розпорядком президія кураторії забороняє вживати назви УКРАЇНСЬКИЙ (ukrainski) і наказує вживати назви РУСЬКИЙ (ruski).

За приміром кураторії львівського шкільного округа пішли кураторії також инших шкільних округів на українських землях, поневолених Польщею.

Словом в українській школі, на скільки вона істнує під польським ярмом, має бути заборонена назва УКРАЇНСЬКИЙ. Є заборонена. Українські діти в українській школі під польським ярмом не сміють чути назви свого рідного краю і народу; не сміють знати, що їх рідна земля, поневолена Польщею, є ЧАСТЬ ВЕЛИКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЗЕМЛІ, яка, визволившися з чужинецького поневолення, була в роках 1918—1919 зєднана в Соборну Українську Державу, — часть великої української землі, яка знов повинна утворити Соборну Українську Державу.

Також перед світом Польща сею забороною назви УКРАЇНСЬКИЙ хоче зазначити, що українські землі і нарід, який вона поневолила, не є часть України, тільки щось инше, якесь окреме „руське племя".

Не так давно, бо в 1848 р., галицькі Поляки, протестуючи проти утворення української автономної провінції в Австрії, в меморіялі до австрійського уряду доказували, що ніякого окремого українського народу, ніякої окремої української мови нема. Польська літературна мова — було сказано в тім меморіялі — утворилася з місцевих говорів мазурського, руського і литовського; руське племя, се тільки відміна польського народу.

Тепер Польща таксамо буде перед світом голосити, що „руське племя", „руська мова", се тільки відміни польського народу й польської мови.

А може піде далі. Адже підчас загального спису населення в польській державі ріжні польські „учені" писали, що властиво нема ніякого окремого українського (чи навіть по їх термінольогії „руського") народу, а є тільки „Лемки", „Бойки", „Гуцули", „Подоляки", „Волиняки", „Холмщаки", „Поліщуки" які є відмінами польського народу. Згодом може Польща заборонити також назву „руський" і завести вичислені назви „відмін" польського народу.

Проти заборони назви УКРАЇНСЬКИЙ українські посли внесли інтерпеляцію в польськім соймі. Иншого значіння, як тільки значіння документу протесту, вона очевидно не буде мати.

Дирекції українських шкіл, українська шкільна молодь і її батьки очевидно протестують проти заборони національної назви в українських школах.

Треба також у широкім світі протестувати проти того варварства, з яким Польща відбирає українському народови навіть його національну назву.

Одначе треба при сім тямити, що протести самі сабою нічого не поможуть. Вони повинні бути тільки одним зі способів до розвалення Польщі й визволення українського народу з польського ярма.

Прага, в червні 1923.

Др. Михайло Лозинський.

З ОБЄДНАННЯ.

ПРИГАДКА ВП. КОЛЕКТОРАМ.

З поодиноких громад приходять листи до канцелярії Обєднання із запитами, чому не проголошується їх збірок на Рідну Школу або виказів народного податку. Через те, що з тих громад, про які запитують, досі не прислано ще жадних збірок до Обєднання, звертаємось до всіх Шанових Колекторів з прошенням прислати негайно до Канцелярії всі листи і колекти для негайного проголошення. Задержуванне гроший у себе дома стягає лиш непотрібні підозріння й очернення, а тим здержує дальшу народню роботу.

В писмах виразно зазначувати, на який фонд гроші призначені.

Обєднанне Укр. Організацій в Америці.
OBYEDNANNYE, Room 508, 136 So. 4th St., PHILADELPHIA, PA.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.
"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

ДОПИСІ

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Ми наперед Українці, а відтак Галичани.

Наші відвічні ворогн розрізали живе тіло України на чотири части. Нігде на своїй власній землі не має Українець ні волі ні права. Великий нарід і великий край закутий і забутий, бо не має своєї держави. Це вчинила ворожа насила, від якої годі надіятись добра!

Але, на втіху ворогам, і між нами самими зачинається зарисовувати і пукати одноцільний, всеукраїнський фронт. Деякі наші політичні провідники зійшли на ту дорогу, що біблійний Ізав, який продав своє право за миску сочевиці.

Оттак і деякі наші головачі, за культурні та економічні у-ступки, відложили и задній плян нашу життєву боротьбу за свою державу. Є недотепи, що тішаться мнимою українізацією на Великій Україні, яка вийшла із кол наших смертних ворогів нещиро і хитро, щоби заспокоїти піднявшийся великий національний дух на Україні, а деякі пішли на угоду з Ляхами, щоби мати можність робити спокійно свою культурну та економічну роботу. І одні і другі не хотять тямити, що Московщина й Польща мають тільки одно на оці, а це, щоби знищити до коріння увесь український народ.

Є ще й третинківники поміж нами, а не тічки радби розділити Україну на части. Колись от-так Ляхи й царі роздерли Україну на Право і Лівобережну, щоби нас лекше приборкати й задержати в ярмі. Оттак колись наші амбітники не допускали до злуки обох частий, щоби задержати при собі владу. Не пораж тепер творити старий гріх наново! Як Бог оден так Україна одна від Кавказу поза Карпати! Як воля, то всім, як своя держава, то для всіх Українців, на цілім просторі України! Нема лучших і гірших, нема передових і позадних; усі Українці таксамо важні діти нашої Батьківщини.

Навіть тут, в Америці, дехто не хоче розуміти, що ми, українські народні маси, не дамо себе розділити нікому. Бувають такі панотці, що кричать оден на „схизматиків", другий на „уніятів" і мішають ту церковщину до народної політики. На це мусимо рішучі відповісти, що ніякі релігійні пересвідчення не роскольоть нас! Для нашої визвольної боротьби і для української держави це байдуже, хто якої віри, аби тільки був добрим Українцем. За українську державність лялася таксамо кров „уніятів" як „схизматиків", а в спільних українських могилах спочивають поруч себе і ті і ці без бозбору. Це правдивий злочин проти свого народу, щоби цькувати проти себе задля ріжниць у віруванню. Це й розуміють щирі священники, які не мішають церковщини у нашу народню політику.

Але бувають і свіцькі люди, що стараються вмовити в нас, Галичан, що тільки ми одні є здібні до державного життя, та що нам треба відділитися від Придніпрянців і цілої Східної України, а прямувати до збудовання якоїсь „Західної України". Тими схиблюючими думками, що Галичани є найчільнішим чинником з усього українського народу, захопилося чимало із нашої еміграції. Неодному здається, що це і суща правда, що тільки у гадицькій части народу є патріотизм, відвага і характерність для народної справи. На кождому місці підноситься виключно тільки заслуги і геройство галицької армії, галицьких політиків, а про решту Українців або мовчиться, або потихоньки шепчеться: ще бандити! А прецінь усі злидні, усі терпіння народу і нашої армії, усі переслідування, звірства, жорстокости, розстріли і вбивства, усі муки галицької землі, хоч як вони великі, є тільки тінню тих страхіть, які чинились і чиняться на Великій Україні. Навіть цілий виступ бодрої галицької армії, в порівнанню до боротьби повстанців на Великій Україні, мусить змаліти в очах неупередженого чоловіка.

Коли в Галичині каралися підляцькою насилою тисячі, тоді на Україні гинули міліони. Не забудьмо на сім міліонів вигоїлоджених на смерть!

І не забудьмо, що на Україні було шість тисяч повстанчих відділів, а в Галичині, по розсипці нашої армії, тільки жмення людий взялася за підпольну боротьбу проти наїзників.

Сотки тисяч борців за волю впало у бою на Великій Україні або згинуло від розстрілів чеки. Національний рух на Україні, помимо всіх репресій, став такий могучий, що перелякав московських тиранів і примусив на уступки в напрямі українізації.

Хто маловажить собі патріотизм наших мас на Великій Україні, той або сліпий, або звичайний киринник або агент наших ворогів. Жаден свідомий Українець не дасться повести у той блудний кут.

Будучина усьої України, а з нею і Галичини вирішиться не деинде, а тільки на Великій Україні. Там є наша сила, наша найславніща бувальщина, там завзятість, хоробрість і усі чинники, які створять із нас великий нарід і збудують для усіх нас могучу державу.

Пора, крайня пора, щоб дивитися на українське питанне не через вузьке галицьке віконце і чути себе не так Галичанами як членами цілої, великої, української сім'ї!

Михайло Припхан.

П. Стах.

ЗЕЛЕНІ ЖУПАНИ

Іще не скінчена поема.

ЗАСПІВ.

Гей, гей! селяне, миряне!
Сонце зійшло —
Молоде Сонце, весняне
Зійшло так промінисто,
Так урочисто...

Вставай, село, —
Вже встало місто, —
Вставай,
Сонце вітай!...
Сонце на Україні
Розбило тіні —
Молоде Сонце, весняне...

— — — — — — —

Гляне-погляне
Старенька Мати
З безверхої хати
В розбите віконце:
„Вставайте, діти,
Радійте, квіти, —
Зіходить Сонце!"

— Чи не зарані?... —
Говорить тато
І хмурить брови, —
Сонце в тумані...
Сонце червоне:
Буде багато
Крови, —
Хай Бог боронє!...

I.

ВЕСНЯНКА.

У нашого пана
Звечора до рана
На все село
Так весело, —
Весела Весно, красна!

Там грають музики,
В танці і каліки
З панянками,
Коханками, —
Весела Доле, щасна!

Мужик і посіє,
Скосить і повіє,
Не спатиме —
Все дбатиме
Про пана та про пані.

Заллється сльозами,
Втреться кулаками...
Ой, доленько!
Ой, доленько!
Чи ви спите десь пяні?...

II.

КИЛИНА.

І весняни якісь, не ті —
Не квіти з соняшним промінням:
Журлива радість у гурті
Сміється сонцеві подзвінним.

І рвнуть рожі на устах...
Душа, сто і вигін — пустка.
Розмкнулись руки... На очах,
Як голуб білий, біла хусткa...

—„Килино, гей! замкни лавцюг!
Нехай, хоч „короля" й немає,
Ще вється щастинко наукруг,
Що-ж далі буде, — хто не знає!..."

„Іване мій!..." І на порі
Упала квітонька підпята.
Навколо — коло... Зчинив-сміх,
А Сонце кликало на свята.

Та спини гостро-золоті
Прошили серденько дівоче...
І весняни якісь не ті
І Сонце ворогом регоче...

III.

БЕЗ ДОЛІ.

Лілеєю білою, чистою, ніжною
В саду-винограду ти пишно зросла
І Сонце кохала.
Та долю, як нічка, сумну, бездоріжную
Тобі твоя ненька без жалю дала...

І квітка привяла...
Для кого була красою ти пишною?
Для кого скрашала свій сад на весні,
О, зоре в блакиті?
Кому присягалась дуженю безгрішною
І серцем незлобним у ночі ясні

Йти разом у світ?...
Негодою плинуть літа молодії,
І сонце без сяйва, без квіту весна,—
Життя безталанне!...
Десь бурі, десь громи, кривавні події,—
Туди мисленьками літає вона:

„... Чи жив ти, Іване?..."

(Дальше буде)

СИЛА КОМАХ.

Один природник оповідає таке: Я слідив більше як тиждень один рід пчіл (chalicodoma muraria), чорних, великих. Вона будувала комірки в щілині скали, одну над другою. Комірки наповнила пилком цвітів і медом, а коли знесла яйце, замурувала комірку, а над нею будувала другу. Вкінці цілий той „вулий" поволіклася верствою грубої маси, що за короткий час затвердла наче камінь. Щоби пізнати розвиток цієї пчоли, мусів я отвирати від часу до часу одну комірку за другою. Вони були такі тверді, що я зломив конець ножа і мусів дальше отвирати комірки долотом і молотком. Всетаки і ці так добре замуровані черви пчоли не були безпечні перед жалами оси. Знаємо, що оса (rhyssa persuasoria) може проколювати дерево і стебло. А це було вже просто чудо. Бо дерево має-пори, котрими жало може пролазити, а тут зерно піску зліплене слиною з зерном піску, а все є тверде наче зеліза. Всетаки оса продіравла цю „твердиню" своїм „сверлом", тонким наче волос і знесла у комірку яйце.

ПОСВІДКА НА ОДЕРЖАНІ ГРОШІ

Українська Краєва Студентська Рада у Львові
Економічний референт.
Ч. 433/23. Львів, 25. червня, 1923.

До Славної Української Громади в Балтімор, Мд., на руки Високоповажаного Пана Йосифа Семенкова в Балдімор, Мд.

Високоповажаний Пане!

Для вишшого одержали ми через і за ласкавим посередництвом Обед-Земельний Банк Гіпотечний у Львові нання українських Організацій в Америці х. Фіядельф, якоту ам. дол. 220.50 (словами двіста двайцять дол. і пятьдесять центів), як збірку укр. Громади ні вічу в Балтімор, Мд. — Після бажання призначили ми 200.00 дол на укр. університет, а 20.50 на укр. студентство.

Почуваємося до милого обовязку зложити на Ваші руки щиру подяку Славній Укр. Громаді в Балтімор за їхо підмогу Укр. Високим Школам у Львові, яка рівнож передати таку-ж подяку від Сенату Укр. Університету.

Поміж Ваша мила нам і тому, що дає доказ солідарности з нами в боротьбі проти польської влади і розуміння широких мас укр. суспільности в Америці для культурних змагань укр. народу в краю, які виявилися у видвигненню і удержанню нашої найвищої святині науки.

Рівнож дякуємо за підмогу укр. студентству, якому серед невідрадних матеріяльних обставин і серед жорстоких знущань і дереслідувань ворогів приходиться вести затяжку боротьбу за удержанне Укр. Університету у Львові.

В прилозі під 1) посилаємо 4 фотографії з університетського життя.

Залучаємо привіт для Славної Укр. Громади в Балтімор, а Вам Високоповажаний Пане, слова нашої глибокої пошани.

УКР. КРАЄВА СТУД. РАДА
ЕКОНОМІЧНИЙ РЕФЕРЕНТ:
Мартинець.

ПОСВІДКА

на $20.05 (двайцять долярів і пятьдесять центів, котрі підписаний Виділ Українського Краєвого Товариства Опіки над Інвалідами" у Львові через Хвальне Товариство „Обєднанне" Українських організацій в Америці переслане з віча п. Йосифом Семенковим з Балтімор, Мд., як жертву на фонд для наших Інвалідів з визвольної війни з подякою одержав.

У Львові, 25. червня, 1923. р.

Укр. Краєве Тов. Опіки над Інвалідами у Львові, Руська 3/II.

СПРАВЛЕННЄ ПОХИБОК

У звіті Обєднання з дня 30. липня були слідуючі похибки:

Зі збірки Київ замісць $1,243.94 має бути $1,249.94.

На український Університет у Львові замісць $643.94 має бути $249.94.

На сиротя у Львові замісць $14.09 має бути $62.59.

Для О. Кобилянської з каси Обєднання місто $40.00 має бути $50.00.

Загальна сума з дня Квітнь- до 12. липня місто $1,243.94 має бути $1,249.-94.

ЧОРНІ ДІЯМАНТИ

РОМАН В ПЯТИ ТОМАХ
МАВРА ЮКАЯ.
(Переклад з мадярського)

ПЕРШИЙ ТОМ.

ДРУГИЙ ТОМ.

(26)

З бібліотеки провадили чотири ступні до каплиці, а з закристії каплиці знов вісім ступнів вниз у гробовець.

На вівтарі каплиці були запалені всі свічки і їх сяєво освітлювало цілу сцену.

Але яку сцену?!

За столом вздовж цілого гробовця сиділи вони! пили, ажеж предки контеси, ажеж всі, що його слуги.

Замкнені в домі жінки бавилися з виключеними з дому чоловіками.

В ту хвилю коли абат відчинив двері, пародія мисси яхраз кінчилась і цілі збори заспівали разом чаркову пісню.

Тепер контеса могла бачити, яким-то примарам дала вона місце в своїм замку.

Кожда з її служниць мала свого кавалера; де були канцелярісти, палячі, мисливці і такі иньші з сусідства.

Боязка покоївка, яка не зважувалася вийти вночі в коритар, наливала повну шклянку канцеляристу; цнотлива камерюнкерер обнимала гайдука кастнера; воротарка, стара матрона, яка була завже тверезою, танцювала на столі, тримаючи куколь вина в руках і співала; а всі вони кричали, гукали, ревіли і стукали по столу, ніби це був великий барабан. Пастух, який представляв прадіда контеси, сидів на гробовім камені канцлера, ступивши ноги навколо хреста і дмухав в дудляцький мішок. Це був інструмент, який пародіював вечірнові сповними звуками органу. А на гробовім камені колишнього єрцбішофа була поставлена бочка.

Всі жінки мали на собі шовкові сукні контеси, за виїмком кучерихи, яка носила звичайне мужеське убрання, а її коханок, кучер з молочарні, для сміятрії був переодягнений жінкою; контеса пізнала на голові цього великого бородатого хлопця свій очіпок до спання, а на нім самім прикрашену плетиною мантилию до фризовання, яку вона уживала що дня.

А найстрашніше було те, що на горішнім кінци столу видно було пану Емеренцію в безсумнівній близости до одного молодого писаря, з яким вона тримала провід за столом. Панна мала на собі шовкову, вогненого кольору загортку контеси. (Суконь її вона не могла носити, бо була товста, а контеса була худа). Вона була червона від вина і страшенно димила з пінкової люльки — вона, панна Емеренція!

Чоловіки були дуці і ревіли, жінки верещали в нелюдський спосіб, дуддярський мішок мекав. На стіл сипались грімкі удари, а перед вівтарем каплиці фальшивий священик простягаючи руки виспівував благословення „Bacchus vobiseum!" при чім міністрант з усієї сили дзвонив дзвінком.

Хто були ці люде?

Фальшивий священик був не хто иньший, як сам палямар, який мав на собі довірений йому святочний орнат свого пароха і мав на голові імпровізовану імфулю. Його міністрантом був дзвонар.

Контеса була німа від жаху при цім видовищу. Ця гірка недвячність колола її глибоко в серце. Вона поводилась з цими дівчатами як мати, вважала їх невинними ягонами! В неділю вона грала їм в замковій церкві на органі і співала з ними. Вони діставали страви з її стола, і ніколи не чули від неї злого слова. І в подяку за це вони ганьблять місце покою її предків, лякають свою нервову паню що ночи своїм примарним галасом, аж доки вона робиться напів божевільною — а що є найбільшим злочином, вони мають на собі три своїх орґінах сукні своєї пані, щоб вона носила ці знесвячені діткненнями мущин, политі вином, прокурені тютюновим димом сукні одна по другій на своїм дівочім тілі!

Але ще більше ніж прикрість від цього був жах перед гадка, зложивати святиню фанатіцею. Яка чортівська виременіями релігії для огидної вакханалії, ганьбити духовний орнат, вівтар, інфулю, святе святих, складати з шинкових пісень молитовник, літанії, псальми — „Горе" тим, що согрішають!

Це „горе" є тим, згаданим в святім письмі, найбільш з усіх людських болів, якого не може загоїти жадний бальзам.

І нарешті жах.

Юрба пяних чоловіків і стількіж розюшених меґер, злапаних на страшнім злочині! Коли вони помітять, що хтось підслухав їх, вони розірвуть його на шматки. Проти стількох божевільних несамовитих грішників один єдиний чоловік і одна єдина жінка!

Контеса побачила блиск абатовського гніву в очах абата і злякалась. Вона схопила обидві руки священика, щоб стримати його.

Але абат всеж вирвався і перестрибнувши одним скоком чотири ступні, кинувся на фальшивого священика і, якраз, коли той при слові „страмен" глузливо простягнув руки над зборами, пан абат дав йому два такі міцні удари носороговим канчуком по спині, що пробив вишитту столу, а мініструючого дзвонаря він пхнув так сильно, що той покотився через всі сходи в гробовець під стіл.

І те, що побачила контеса тепер, було справді подібно до сонної візії.

Вона бачила, як один єдиний чоловік з канчуком в руці кинувся на ціле пекольне військо, схопив рукою за довгий стіл, перекинув ойго одним рухом з стравами і напоями, а тоді почав бити своїм канчуком по цілій групі.

Ніби наступив день страшного суду, і чудеса Апокаліпса впали з хмар, так скочили захоплені несподіваною ганьбителі храму з своїх місць і тислися з вереском і ревом до дверей гробовця. Єдиний відважний чоловік лютував між ними, як святий Юрій між драконами. Удари канчука звучно сипались на спини, крик болю, скавуління все збільшувалось; чоловіки і жінки тислися, штовхаючи один другого до виходу, і полишені позаду ревіли, гадаючи, що їх потягнуть до пекла. Дуддяр тікав між ногами людей, так що багато спотикались через нього. Священик не знав жалю і не пускав нікого без памятки. Ніхто з переляканої наволочи не зважувався думати про оборону; злочин зловленний на горячім вчинку боязкий; несподіванка була раптова і абат мав страшні кулаки. Єдиному мисливцю прийшла розпачлива думка схопити канчук в руці священика, але той дав йому за це такий поличник лівицею, що мисливець знайшов доцільним, прикрити своє відступлення своєю власною спиною.

„Бий! бий!" шепотіла контеса, бачучи як її слуги перекидаючись одно через друге стислися в клубок перед дверима. Емеренція старалась заховати свою голову, щоб канчук не поцілив її обличчя. Найдальше по довга стола перешкаджала бігти і священик молотив його так довго по впині, поки орнат злетів з нього шматками.

Викинувши останніх гостей за поріг абат гримнув за ними дверима гробовця і вернувся до контеси.

На обличчю священика помеліялось щось подібне до авреолі. Це була свідомість мужеської сили.

(Дальше буде).

Паспорти, візи, крім, справи старокраєві найскорше, найтаньше полагоджує Канцелярія Нотарияльна T. J. HRYCEY CO., 329 S. 4th Street, PHILADELPHIA, PA.

УВАГА! НЮАРЧАНИ І ОКОЛИЦЯ, УВАГА!
ПОМОЖІТЬ РІДНІЙ ШКОЛІ!
ТОВАРИСТВО „БУДУЧНІСТЬ" В НЮАРКУ, Н. ДЖ.
устроює
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 5. СЕРПНЯ 1923 Р.
ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК
В CLINTON PLACE ПАРКУ
Початок точно о годині 11-тій рано.
ВСТУП 25 ЦЕНТІВ.
На пікніку буде пригравати українська банда ім. М. Лисенка, як рівнож буде свіжий і смачний буфет і розмаїтні напитки.
Половина чистого доходу призначена на Рідну Школу в Східній Галичині.
Громадяни! Приходіть громадно на пікнік, надишіть в парку свіжим воздухом і забавіть в товаристві разом. За влучну забаву ручить
КОМІТЕТ.
ДОРОГОВКАЗ: Беріть Clifton кару і їдьте до Lyons Ave., там висіпайте і йдіть чотири бльоки на право до гори просто в парк, або беріть Mt. Prospect кару на котрій написано Hawthorne Ave. і їдьте до кінця, там висіпайте і йдіть на ліво до парку, або беріть джітней, на котрім написано Lyons Ave. і висіпайте на Clinton Place і йдіть просто в парк. 80-81

ДОВІРЯЄМО ВАМ ЗА $15.00

ЗДОРОВЄ

і силу можливо відзискати навіть тоді, коли медицина оказується безпомічною. Невеликий наш лічничий пояс т. зв. „Battery Belt" електричною струєю безустанно відсвіжує ВСІ ЧАСТИНИ ослабленого тіла. Нема небезпеки раптових потрясень. Лагідне огріте вносить приятне чувство, яке природним способом усуває БІЛЬ й управильнює обіг крови так, що затруя і зародок хворот зникає а натомість кріпшає систем НЕРВ і відновляється животність. Не велика трудність піддержувати своє єство. В час спання уживайте пояса а пробудитесь з відсвіженим умом і зміцненні на тілі. Не заведетесь, бо електрично-гальванічна машинка при поясові т. зв. „Violet ray" є така сама, якою послугуються лікарі. Десять літ продаємо її між англіканською публикою. Тисячі заявляють, що вона сейчас усуває біль, скріпляє організм, управильнює жолудок, звертає апетит, дає здоровий сон, зміцнює нерви, рирки і утробу, управильнює мочовий відплив так, що ніч переходить людині безкопотно, життєва сила повертає, хребет на ослаблене заникає — словом мущини і женщини переконуються, що життя дійсно має свою вартість.

ЦІНИ.

Отсе не старого виробу, дешевий електричний пояс, який дуже мало або майже ніякої електричної течі не достарчає. Доказом сего є скорі і помічні наслідки. У нас є пояси Battery Belt No. 14 по ціні $12.00 і Battery Belt No. 15 за $25.00. Ми одяже не жадаємо повної ціни аж до часу коли переконаєтесь і вдоволитесь лічничими наслідками. Після посилки $5.00 вишлемо Вам 12 долярований Battery Belt — відповати можете тоїже до схочу, а решту суму вишлете ПІСЛЯ ВИЛІЧЕННЯ — або по одержанню $10.00 ми вишлемо Вам 25 долярований пояс а $15.00 повселитуємо аж до часу ВИЛІЧЕННЯ. Посилку оплачуємо самі, так що побіч вказаної ціни ніяких додаткових оплат не прийдеться Вам оплачувати. Дійсно, ми радимо кождому носити сей пояс, задля його простого лічничого способу З ДОБРИМИ НАСЛІДКАМИ НА ЦІЛОМУ ТІЛІ. Ми довіряємо Вам решту суму гроша до неограниченного часу, аж самі вдоволені рішитесь вислати.

Ріжниця між поясом ч. 14 і 15 така, що ч. 15 є сильнішої батерії і скоріще ділає на здоровлє. Єсли бажаєте післати нам суму $5.00 або $10.00 за посліплатою т. зв. C. O. D. — се значить після одержання посилки, вишлеть нам 20 центів почтовими марками або готівкою. НЕ ЗВОЛІКАЙТЕ ЗАМОВЛЕННЯ. Треба знати, що шпиталі і кладовища переповнені людьми, які відкладали поміч здоровлю з дня на день. Висилайте замовлення СЕРЧАС, щоб не було ЗАПІЗНО. Адреса:

INTERNATIONAL DISTRIBUTORS
404 KAST BUILDING, 104 HANOVER ST., BOSTON, MASS.

УКРАЇНСЬКА
ІНФОРМАЦІЙНА КАНЦЕЛЯРІЯ

котра для вигоди приїзджаючих пасажирів до Ню Йорку їдучих до краю і з краю міститься в одинокім Українськім Іміґраційнім Домі і як офіціяльне заступництво всіх кораблевих ліній.

Спровадляє кожнобудь з родини зі старого краю.

Полагоджує старокраєві справи та виробляє нотарияльні документи як контракти купна і продажи, повновласти, тестаменти, цесії, афідавити і т. и.

Доручає гроші в старім краю в долярах.

Виробляє апляциї на паспорти безплатно і готові паспорти доручає в протягу 2 до 3 днів.

Колектує спадки в старім краю, також належитість за роботу по компаніях і депозити з ріжних банків в Америці.

Уділяє всіх інформацій радо і безплатно, длятого маючи подібну справу голостіся особисто або письмо до

ВАСИЛЯ ЗАГАЄВИЧА

кваліфікованого урядника консулярного на його адресу або

TRAVELERS TRANSFER COMPANY
470 W. 23rd STREET (corner 10th Avenue) NEW YORK CITY
Tel. Chelsea 0808. ВАСИЛЬ ЗАГАЄВИЧ, управитель.

СПІВАНИК У. С. СТРІЛЬЦІВ
ВЖЕ Є В АМЕРИЦІ.

СПІВАНИК ДЛЯ ХОРІВ, ДУЕТІВ І СОЛЬОВИХ ПІСЕНЬ, ПІД НАЗВОЮ;

„СУРМА"

ВИДАННЄ „ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ" У ЛЬВОВІ.

Містить в собі 76 стрільцьких пісень з нотами на хор, а також на один і два голоси.
Кромі того збірка богато ілюстрована.
Книжка друкована у Львові на найкрасшому папері.
Ціна лише 35 центів.
Замовлення слати на адресу:
"SVOBODA", 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

ПАТЕНТИ

Даром пішлемо наш прегарно ілюстрований патентний підручник. Пишіть по него якщо по українськи.

В справах патентовання винаходів і продажі патентів звертайтеся з довірєм до скорих і умілих патентових адвокатів на ціле:

A. M. WILSON, Inc.
310 Victor Building
WASHINGTON, D. C.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Потрібно ДІВЧИНИ до домашної роботи. Знання англійської мови не конче потрібне. Може бути дівчина недавно з краю. Прошу зголоситися межи 9.30 о 10.30 рано. (Платня після умови). 177-82

Ж. М. БЕНЕТ
611-615 Newark St., Hoboken, N. J.

ШКОЛА ЕЛЕКТРИКИ

уділяє лекції почтою. Уміючи читати і писати по анґлійськи, можете вивчитись в короткім часі. Потрібні прилади і матеріял до науки достараємо безплатно. По інформації писати до:

A. KORNAK, Repr.
425 Myrtle Avenue,
Brooklyn, N. Y.

ДІСТАНЕТЕ ЛИШЕНЬ У НАС

Коли хочете вчитися магії, хочете довідатися про богато цікавих рецепт, хочете забути Ваші дегі, хороші, пишіть до нас по катальоґ Ґроскоп, що рокаже Вам про ґеґрольоґію, чистіки, річі заслужити 4 цитатоґрафи, нетерпеливо. Адресуйте

THE IDEAL MAIL ORDER HOUSE.
29 E. 7th Street, New York City

ПЕРША УКРАЇНСЬКА АГЕНЦІЯ В ALLENTOWN, PA.

Радимо! Коли хочете купити шифкарту, дім, лоту, фарму, післати гроші для родини а щоби отримали доправдиві, прошу удатись до УКРАЇНСЬКОЇ АГЕНЦІЇ, яка находиться у власнім домі і повсякчас вповні згадані справи від повною ґарантією.

НАУНОРІЦ РУРИК.
815 Ridge Ave., Allentown, Pa.
Bell Tel. 835-J

Мущини! Хороший себе зберегаєте скорими хоробами

SANYKIT

Охоронач для мущин
Дає найбільшу охорону
Вагова рурка 85 цент.
Кн (4ц) $1.00
У всіх аптиках або у
San-Y-Kit, Dept. B,
22 Beekman St.,
New York
Пишіть по ціркулярі С

SANTAL MIXTURE

КАТАР МЕЖЕРА

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ! ПОЗІР!

Бюро Детективів Лазарєка під контролею стейту Ню Йорк.

Коли Вас хто обікрав, ошукав, скривдив; коли маєте домашні непорозуміння, то зголоситься до

WILLIAM LAZAREK,
29 East 7th Street, New York City

українського детектива, котрий полагоджує справи по цілих Зучених Державах і Канаді.

Потрібно сейчас 5 інтелігентних людий до праці в моїм бюрі.

Tel. Stuyvesant 2097

ДР. МЕД. МУСІЙ КАДЕЦЬ

перенис свій офіс на
215 SECOND AVE., NEW YORK
між 13. а 14 улицею
Приймає по дня від 9—12; 6—8.
В неділю від 9—1.

Український Лікар С. КАУФМАН
хронічні внутрені слабости
181 EAST 7th ST., NEW YORK
Приймає від 1. до 5.30 веч.
Новий офіс в Астория, Л. АЙ.
288 6th AVENUE, ASTORIA, L. I.
Приймає від 9.30 рано до 12. пол.
Telephone: Astoria 2572

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ

спеціяліст зі старого краю. Лічить недужі мущини і женщини, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим безплатну пораду.

DR. B. HOHENBERG
304—2nd AVENUE,
між 17-ою а 18-ою улицею
NEW YORK, N. Y.
Години офісові щоденно від 9-ої рано до 8-ої вечер.
Tel. Lexington 4438

СПЕЦІЯЛІСТ
ХРОНІЧНИХ НЕДУГ
МУЩИН І ЖЕНЩИН

як легких, жолудка, нирок, печінки, кипок і шкірних недуг, висилення нервів, безсильности, острі нервові і хронічні недуги.

Порада даром.

Dr. ZINS
110 E. 16 ST., NEW YORK
Між 4th Ave. а Irving Place
Години від 9. рано до 8. вечер.
В неділі від 9. рано до 1. пополудни.

Кобеляцький авіятор, богоборець і педаґоґ.

Московські ґазети за кордоном ряди-годи містять на своїх сторінках надзвичайно цікаві історії про карери де-котрих з теперішніх сильних мира великої Чекистів (офіціяльно СССР), спричиняючись тим до правдивого освітлення жахливих наслідків комуністичного експерименту в б. Росії.

В українській пресі що до сього істнує цілковита прогалина, причину якої можна пояснити хіба тільки бажанням не виносити з української хати сміття. Не може бути двох думок про шкодливість такої засади, та ще коли справа торкається, скажемо такого величезної ваги чину, як відродження нації. Людців, котрі стромляють „дрочча в колеса сього величезного процесу і тим затримують хід його, варто виводити на чисту воду й виявляти їхне справжнє обличчє перед громадянством, а надто тоді, коли вони своє хамство намагаються перекласти з хорої голови на здорову, як се робить, напр., в „Укр. Щод. Вістях" (ч. 123) кобеляцький авіятор, а тепер большевицький богоборець і „педаґоґ", Євг. Касяненко.

За кілька років до недавньої великої війни гумористичну увагу українського громадянства на Великій Україні звертала величезна оповістка в тодішній єдиній щоденній ґазеті українській „Рада". — оповістка, що то зникала, то знову зявлялася, докучаючи читачеві своєю реклямістю, нахабством і явною розрахованістю на простоту й недалекий патріотизм багатеньких українських хуторян.

В тій оповістці пятеро братів Касяненків (чи то з Кобеляк. чи з Черкас — не пригадаю тепер) повідомляли грошевитих патріотів, що вони винайшли якийсь надзвичайний аероплян, але не мають грошей, щоб збудувати його та полетіти в небо й прославити з-над хмар неньку Україну на ввісь широкий світ. Отже — жертвуйте, патріоти, ґеніяльним винахідникам во славу Батьківщини!

Спритна фамілія знала по теорії можливости, що нахабна відозва натрапить на свого дурня, а може й не на одного, — і не помилилася. Прийшла перша щедра жертва на підтримання „рідної науки" і врочисто була пропита братами на закладинах чудо-аероплану. За якийсь час наспіла друга, далі третя ... Але далі врочистих закладин з бенкетами не пішло і будова аероплянів закінчилася великим скандалом для вигадливої в справі видурювання грошей фамілії.

Так почалася карера одного з видатніших теперішних катів України.

Рік 1917-й. Медові місяці українського відродження. Велике свято, великий рух, Центральна Рада, маніфестації, з'їзди, мітинґи. Волн слова. Нові українські ґазети ...

„Робітнича ґазета".

На сторінках її — ні-ні — та й мигне колись прославлене в історії української авіяції прізвище.

Товраш Евген — український соціяльдемократ, трохи не лідер партії. До патріотів уже довсім не та мова.

Пролетарі усіх країн єднайтеся і — смерть буржуям!

Та де! було мало: навіть українська соціяльдемократія, зліваша з лівіших, для нового трибуна занадто опортуністична. Диктатура пролетаріяту і „последній решітельний бой" в лавах україножерних російських фабрикантів-большевиків, бр. Пятакових виступ спочатку суворим Оберучева з Кіріенком, а потім і супроти Центральної Ради.

Гайдамацький Чорний Курінь бере в большевиків знаменитий Арсенал на Печерську, витурює з Києва пятакових найманців разом з нашим авіятором і його прибічниками, але незабаром сам падає під гарматами закликаного киевськими большевиками московського ката Муравйова.

Центральна Рада виїздить із Києва, деяке розгоподарились Пятакови, Касяненки і Ко.

Далі німці, гетьман, директорія, а потім знов і до сього часу большевицькі окупанти і наймит їх, Євг. Касяненко.

Останній раз на Вкраїні трапилось мені особисто бачити сього теперішнього оборонця української „культури" (Укр. Щод. Вісти, ч. 123) після приходу німців, випадково, в книгарні т-ва „Криниця", де він тихий, мізерний, пиший — обережно збірав інформації про те, що робиться в українських політичних колах, — звичайно, для своїх панів.

Вірна служба сього одного з новітніх галаганчиків не пішла на марне. Тим зауважив і нагородив: з Лютого 1919 р. п. Евген Касяненко —великий достойник української радянської Чекистії.

Остільки великий, що до нього звертаються поважні земляки з проханням про ряснок заарештованих чекистами українських громадян.

— Чого вам? — ввічливо зустрічає „особа" одну з поважних київських громадянок, дочку славетного українського письменника й саму заслужену письменницю, що пробилась про хати достойних заступитись за п. Петрушевського, директора в-ва „Час".

— Я до вас, пане ..., товаришу ... в справі п. Петрушевського. За що його заарештовано? Він вже людина аполітична.

— К чортам собачим! — (Характерстична прикмета „особи" — сильно й барвисто висловлюватись). — Знаємо ми сих аполітичних ...

— За нього може посвідчити професор А. Кримський і ще дехто з Академії ...

— Що нам ваша Академія?... Що нам наш професор Кримський? ... Всі вони там сукинисини, буржуї, контр-революціонери. На шибеницю їх усіх, або „к стенке"! От вам!..

П. Петрушевського було розстрімено. А скільки-м іще менш відомих українських громадян!..

Через два роки. Відень.

Каварня Ґерінгоф. Місце збору віденських еміґрантів з Наддніпрянщини й Галичини. „Українська біржа", як иноді звали сю каварню ще позатрік.

Кого тільки тут не перебував! Президент Української Республики, колишні міністри, посли, високі достойники кооператори, письменники, урядовці, комерсанти, видавці і т. д. і т. д. Справжній парлямент з репрезентацією від усіх партій, станів, професій і т. д.

Не зважаючи на таку велику ріжноманітність, поява в каварні такої фіґури, як д. Евг. Касяненко, не могла лишитись непоміченою, тим паче, що про приїзд і навіть ціль приїзду червоного достойника, вже до його появи, в каварні всі знали, а де-хто покладав на особу великі, хоч і тренетні, надії.

Зявився в супроці одного з „младенців" комуністующого тоді славного професора.

— А-я доброго здоровля ... ге-ки ... товаришу! — підбігає жає його особа. — А порта до червоної ексцеленції один з відомих видавців і розпливається в привітну ухмилку, сподіваючись тим розположити особу прихильно і до себе і до своїх видань.

Мушу попередити читачів, що всі діяльоги з д. Євг. Касяненком занесено мною слиже з стеноґрафічною точністю).

— Ага, се ви... Здраствуйте! — велично відповідає посол червоних цароків. — Що ви тут робите? Якого норта сидите тут? Їхали-б на радянську Україну: там же праці чортова гибель, а ви тут ханьки мнете!...

— А-а-а! се ви, товаришу?! — виростає коло високого достойника кремезна фіґура піїти, що на безгрішні претендує ролю щасливого комерсанта, тому не від того, щоб упіймать такого грубого карася, як уповноважений по закупці книг. — Давно приїхали? Звідки, з Києва? Що там гарного?

— У нас усе гарне!... Ає, які нуза понаїздали за кордоном! — з ненавистю оглядає піїту з ніг до голови достойник. — Шкода, що ми нашу „чеку" знитожили, а то-б не завадило взяти вас на який час у роботу!

Ніяковим смішком „комерсанти" затамовують злість.

— Так що там у Києві чуваті? Як там той... Єфремів?...

— А чорт його душу батька зна! Щось там робить у тій Академії... Контр-революціонер!...

— Хм... а як видавнича справа тепер? Чули, що друкуєте Коцюбинського, Лесю Українку.

— На якого чорта?! От, не бачили! Давно вже треба к чортам се сміття! Носяться з своїми Коцюбинськими, Лесями... Ось наростуть нові писателі — нашого виховання, — от ті понаписують! А сі... ніху, ка-зна що!...

Піїта, що належить до таких самих, як Коцюбинський і инші старші письменники, бачить, що з його комерції нічого, крім конфуза, не вийде з сим непоштивим Ноевим сином і відходить набік, глибоко ображений. Але видавець не губить надії.

— Ну, як же у вас із підручниками для шкіл? Чув, що ви, товаришу, приїхали ...

— Та бачив, бачив уже, якого сміття понадруковували ви за кордоном.

— Себ-то... чому-ж сміття?

— А як-же! Богословіє якесь!..

— Богословіє?!...

— Авже-ж!... Як отам у вас у казках? — „Дай Боже здоровля!... „Де-ж таки дітям такі релігійні забобони! Чому не просто — доброго здоровля! А то небезпремінно впруть того Бога. Доволі, час кинути такі дурниці...

— Але-ж се... народна мова...

— Було колись! У нас на радянській соціялістичній Україні вже селяне так не балакають.

— Справді? Так швидко?

— А то-ж. І добре роблять. Доволі вже голову дурити селянську пролетаріятові!

— Ну, то навдаки, щоб ви знайшли тут читанки без свого ...

— І не треба! Своїх навидаємо. Ого!

— Рік же шкільний пропаде.

— Чорт його бери! Зате діти не вчити-муть вашого богословія.

— Навіщо-ж учити? Хіба не можна обійти? Все від учителя залежить. А замісць того, щоб цілий рік проґайнувати, можна було-б одразу закупити те, що треба. Книг же тут міліони...

— Хе-хе-хе! Та знаю, що всі ви роти порозівали на тро-шики! Ні, голубчику, здихайте з голоду, а ми в еміґрації не купимо. Переходьте працювати до нас, то й балачка буде инша.

Видавець, зітхаючи, відходить.

— Ач, сатанаїли! — провокує його особа. — А порта нухлого! Сами надрукуємо, а ви здихайте!...

Спроба инших видавців переконати червоного „педаґоґа", що жадної школи від надрукованих за кордоном українських підручників Україні не станеться, що московські комуністи друкують-же в себе і Жуковського з його „Боже, царя храни", і Пушкина, і Толстого, і инших клясиків своїх, де не тільки слово „Бог" аде й „царь" та й инші „страшні" речі зусрічається трохи чи не на кожній сторінці, — не дає жадних позитивних наслідків.

Почувається, що особа щось надумала. Що саме — незабаром виявляється.

Річ у тім, що большевицька влада на Україні жадному з українських комуністів не довіряє більшої суми гроший на руки. Не тому, звичайно, що бачить в них нечеених людий (несність для московських комуністів — поняття релятивне) а просто — кожний з них воліє сам „заробити", а не давати ще й комуністам-ларіям, знаючи, що парій служитиме за самий „шмат гнилої ковбаси" та за ласкавий стусан свого нового пана. З д. Євг. Касяненка винятку не роблено, гроші на закупно книжок дадено, але... на руки приставленого для догляду над наймитом жидка Н-го І коли сей Н-ий міг щось „заробити" на сі гроші по-за державними справами, „як то звичайно в таких випадках сі типи роблять, то д. Євг. Касяненкові було зась.

Але тут д. Євг. Касяненко став у пригоді природний хист винахідника. Історія нового його „винаходу" остільки навчаюча, що на цій також варт. зупинитися довше.

Коли, напр., купити по 100 тис. І і II читанки С. Черкасенка (.найліпшої з педаґоґичного боку" — кваліфікація самого Є. К.), то тільки автор (контр-революціонер, звичайно), ні числячи заробітку видавця, дістане гонорару щось коло пів міліярда австр. корон — суму, котра навіть не коблеляцького авіятора кидає в гистерику. Само собою, виникає гадка — одержати її самому. Але як саме?

Справа проста, як кобеляцький аероплян!

Офірується цілим шкільним роком на Україні й пишеться до Харькова, що читанки закордонного видання — суспіль контр-революція, забобони і т. д., що ліпше видати на гроші, асиґновані на закупно книг, щось своє, суто-комуністичне, щоб виховати нове покоління в пролетарській державі на принципах д. і т. д. — сім мішків утертої большевицько-мітинґової брехнини. „Наркомпрос", як огню, боїться всякої контр-революції (се добре знає д. Євг. Касяненко!) і звичайно, благословляє на добре діло. І колишній авіятор, а тепер богоборець і „педаґоґ", не гаючи часу, озброюється „до зубей" добрими німецькими ножицями й починає „складати" читанки. Бере І і II читанку С. Ч-ка, вирізує з них уміщені там дві-три прекрасні українські колядки (релігійні забобони!), натомісць вставляє портрет свого божка а під ним кілька безглуздих комуністичних замітоок, наприкінці доліплює „інтернаціонал" (се для дітий молодшого віку!) і — читанку складемо! Що рух пожидчи! — замісць титулової ст. С. Черкасенко. „Рідна Школа", читанка І і II, наліпляється: А. Кунгіренко („педаґоґичний" псевдонім д. Євг. Касяненко). Наиколо нас". Перша читанка. Гонорар контр-революційного автора — в кишені!...

В друкарні, де готувався сей новий винахід кобеляцького авіятора, розпочато було „складену" ним таким самим способом мою II читанку, але... В-во „Земля", якому належить право видання моїх підручників і які має мої читанки в себе на складі у величезній кількости, дізнавшись про „видавничу діяльність" д. Євг. Касяненка за кордоном, звернулось до „буржуазного" німецького суду, впіймало злодія на горячім вчинку і заарештувало „твори" большевицького педагога, запропонувавши йому або купити без клопоту потрібні на Вкраїну книжки у в-ва, або заплатити збитки й гонорар авторові. З повною свідомістю того, що мої читанки, складані без жадної тенденції, а тільки згідо з принципами наукової педагогії, годяться до вжитку в школах навіть на рідянській Україні, я пристав на акцію в-ва „Земля", як автор їх.

Що „своє" видавництво д. Євг. Касяненко вигадав тільки у власних інтересах, — про се свідчить те, що досі сим знаменитим в-вом видано для декорації ще тільки такі книжки, як „Руська історія" Покровського і якась педаґоґика Румянцева, перекл. з московської мови (се для українських шкіл!). А наркомпрос д. Гринько, перебуваючи у Відні, многозначно висловився в розмові з одним із членів Т-ва „Земля" про в-во Євг. Касяненка так: „Не нравиться мне єта комбинация-". ... Ще-б пак! для того, щоб дати змогу кобеляцькому авіяторові заробити добрі гроші на „його" читанках, гайнується **два шкільних роки!**

Наприкінці — кілька слів про статтю д. Євг. Касяненка: „Як Черкасенко і Винниченко „працюють" для української культури?"

Отже я не тільки „не в претенсії", але навіть вельми вдячний д. Євг. Касяненкові, що дав мені нагоду розрити перед громадянством його справжнє обличчє. (Гадаю, що хто ближче стикався з ним, не відмовиться заповнити прогалини в сім начерку про „діяльність" колишнього авіятора). Те, що „видання сих читанок Нар. Ком. Освіти не порушувало ні авторських, ні видавецких прав" (Укр. Щод. Вісти", ч. 123), читач бачить тепер. Як що „використовуючи юрисдикцію буржуазної німецької держави", піймати злодія на горячім вчинку — зветься „пахучим" чи „негідним вчинком" — нехай: на те ми-контр-революціонери і инакше, ніж „авіятори", ставимося до „націоналізації" брилянтів, годинників, портсиварів, золотих пльомб у зубах то-що, і се справді „дуже характерно" для нас, „культурних вершків української — панпвінтелігенції", мовляв Євг. Касяненко. Що до складання на словах голови „за рідну неньку": що до думки, „як би нагидити її синам, що не схотіли слухатись" нас, „прикащиків русько-франко-польсько - румунсько-німецької і т. д. буржуазії та виперли" нас „зповагою по-за свої кордони", що до нашого з Винниченком саботування „створення, масової (Sic!) української школи на Україні", що до того, що „большевицький режим на Україні... тепер з особливою увагою поставився до національного питання на Україні"; що до того, що большевики „сами зроблять і культуру), витворивши і виконриставши справжню і масову інтеліґенцію з природного джерела культури наших часів — пролетаріяту", — що до всього, то поражу великорозумному проповідникові розповісти сі хмині кури „дурачкам", як кажуть москалі: може на четвертім році „диктатура пролетаріяту „десь заваляєа ще з пара таких, що поймуть віри сим. наостабісілим навіть самим авторам їх, теременем.

Що-ж до того, що я „колись український комуніст з „Н. Добі", — мушу зауважити, що д. Євг. Касяненко... говорить неправду, висловлюючись парляментарно. Не маючи вдачи кобеляцького авіятора, я ніколи не тільки не міняв партій, я навіть не міг міняти вже по тій простій причині, що зроду не належав ні до одної, і коли співробітничав проте трохи не у всіх соціялістичних і демократичних органах укр. преси на Україні і по-за нею, то відповідаю тільки за зміст своїх власних писань, а не за напрямтих видань.

С. Черкасенко.

Ужгород. 28. VI. 1923.

WATERVLIET, N. Y.

ВЕЛИЧАВИЙ УЛИЧНИЙ КАРНАВАЛ

з танцями, співами, розгривками.
ПЕРШОРЯДНА ОРХЕСТРА

Кождого вечера, від 8-12 год., у понеділок, второк, середу, четвер, дня 6, 7, 8, 9. серпня

на спілку довгів церкви свя. Николая Всіх Українців з Ватервліт та окрестних міст запрошує

80-82 КОМІТЕТ

НОВІСТЬ! DETROIT і HAMTRAMCK, MICH. НОВІСТЬ!

Спів. Драм. тов. ім. Котляревського

— відограє

В НЕДІЛЮ, 5-го СЕРПНЯ 1923

В ГАЛИ УКРАЇНСЬКОЇ ХАТИ

під ч. 2240 Grayling St.

СВАТАННЯ НА ГОНЧАРІВЦІ

українська оперета в трох діях

Гр. Квітки Основиненка.

Вступ 50 цент. Початок 7.30 вечер.

Запрошується до всіх найчисленнішої участи. — КОМІТЕТ. 79-80

ROYAL MAIL

Часті відїзди межи
НЮ ЙОРКОМ І ГАМБУРГ
на нових великих чудових „О" кораблях. Модерні під кождий оглядом.
ONIO, ORCA, ORDUNA, ORBITA

До Европи	ШНИ	З Европи	
2-га кл.	3-та кл.	2-га кл.	3-та кл.
ГАМБУРГ			
$180	$103.50	$130	$102.50
КИТВ			
$150	$116.50	—	$116.50
ХАРКІВ	$116.50	—	$116.50

Шиковито приватні кабіни в 3-ій класі
ВАЖНЕ! Не тратіть часу купити шифкарти для Вашої родини з Европи. Нова квота отвирається 1-го липня.
Голоситься до аґентів або
The Royal Mail Steam Packet Co.
26 Broadway, New York City

ФАРМИ!

ФАРМИ НА ПРОДАЖ.

Фарма 170 акрів, сад, ліс, ріка плинне на фарм, 80 акрів засіяно збіжем, дім на 13 кімнат, 4 другі забудовання, 11 коров, бик, 2 коні, 250 курий і вся потрібна машинерія. Дохід з молока $150 місячно. Ціна $4000, готівкою $1800.

Фарма 80 акрів, сад, ліс, насіяно, решта засіяно збіжем, дім на 9 кімнат і 4 другі забудовання, 6 коров, кінь, 250 курий. Ціна $3100, готівкою $1200.

A. MIKROTT
103½ St. Marks Pl., E. 8th St.
NEW YORK CITY.

ФАРМА 113 АКРІВ землі, дім на 10 кімнат, стодола, шопа, курник і другі забудування, 5 дійних коров, 2 телята, 2 коні, 60 курий, 2 бедрося і всі фармерські знаряди. Ціна фарми 2600 долярів. Маємо другі фарми до вибору. Голоситися до: LUKAS PRONKO, Box 68, Stratford, N. Y. 79-80

По причині спільно продається ФАРМА 150 акрів доброї землі, з чого 35 акрів глубого ліса, 5 коров 3 коні, 2 безрогих, 200 курий, засіб, машинерія, фармічі, всі знаряди, будинки добрі і великі дім на 9 кімнат з водою, 4½ милі до міста і колиї. Сподаємо все за $3,200, готівкою $1,500. Голоситися до властителя: ГРИГОРІЙ САЛАК, R. F. D. 1, Broadallin, N. Y. 177-83

ФАРМА в Ню Джерзі, недалеко Ню Йорку, 72 акрів, 17 акрів ліса, решта орна земля, дім на 7 кімнат, 7 других будинків, 2 коні, 2 корови, 100 курий, вся машинерія, ґазолінний індже, великий сад, великий сторчиний урожай, 1 миля до міста. Ціна $4.000, готівкою $1.500. 80-81

M. PISARKO,
429 E. 5th Street, New York City

ПО ПРИЧИНІ СТАРОСТИ продається фарма 140 акрів, великий сад, ріка, будівничий ліс, дім на 12 кімнат, 5 стодол, ледівня, курники, богато сіна, вівса, картофлі, кукурузи, 20 коров, 3 добрі коні, 150 курий, 10 гусий, вся машинерія, 7 миль до міста. Ціна $7.500, готівкою $2.500 80-83

PETER OWDY,
194 Avenue A, близько 12-ої улиці,
New York City

В КОЖДИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ НАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ВАСИЛЬ І МАРІЯ МУЗИКА
Українські погребники

Без ріжниці з котрій стороні Шикаґо або околиці замовляєте, телефонуйте до МУЗИКИ і вказують гроші.

2187 W. CHICAGO AVE.
Tel. Seeley 4252 & 4253